

Misvattingen over prostitutie in het algemeen en De Rode Draad in het bijzonder.

De geëmancipeerde prostituee

Sietske Altink

De afgelopen twee maanden woedde in *Waterstof* een discussie over prostitutie. De analyse die met name Karina Schaapman en de Teldersstichting daarin gaven van de prostitutie in Nederland, strookt niet met de werkelijkheid. Bovendien beweerde Schaapman dat De Rode Draad, belangenvereniging van prostituees, het beeld zou schetsen van ‘de sterke, stoere, trotse, vrije, zelfstandige, geëmancipeerde prostituee.’ Ik wil dit graag nuanceren.

Het is jammer dat mevrouw Schaapman niet de moeite heeft genomen kennis te nemen van onze schriften. Dan zou zij weten dat wij bij de Rode Draad wel degelijk oog hebben voor misstanden. Bovendien stellen wij duidelijk dat prostitutie geen normaal¹ werk is, maar een bijzonder soort beroep, waarbij lichamelijke en geestelijke integriteit streng moeten worden bewaakt. Dat aan deze eis vaak niet wordt voldaan, hebben wij duidelijk aangegeven in ons rapport *Rechten van Prostituees*². In andere publicaties hebben wij korte metten gemaakt met de romantische visie op prostitutie als ‘het oudste beroep’. Deze doodoener stamt uit een tijd dat men meende dat vrouwen geen seksuele gevoelens hadden en mannen daarom een natuurlijke behoefte hadden vreemd te gaan. Geheel terecht heeft Aletta Jacobs die dubbele moraal aan de kaak gesteld. Zowel mannen als vrouwen houden zich niet altijd aan de normen van wat als ‘goede seks’ wordt beschouwd: onbetaalde seks binnen duurzame relaties die op liefde zijn gebaseerd.

Ook nemen we afstand van de populaire misvatting dat de aanwezigheid van prostituees verkrachting van ‘nette’ vrouwen voorkomt. Dat is flauwekul. Verkrachting heeft te maken met macht van mannen over vrouwen en niet met het ontbreken van een ventiel voor ongekanaliseerde seksualiteit. Overal op de wereld is prostitutie en overal op de wereld worden vrouwen verkracht. Wel zijn er landen waar de overheid bepaalt wat ‘goede’ en wat ‘slechte’ seksualiteit is. In die landen heersen misstanden waarbij die in de Nederlandse prostitutie verbleken. [Veel mensen willen niet weten wat er gebeurt als men betaalde seks verbiedt.](#) I

In Roemenië en Bulgarije is het bijvoorbeeld volslagen onmogelijk om zelfstandig in de prostitutie te werken. Wij durven te stellen dat in die landen 99 procent van de prostituees in omstandigheden werkt die bij ons strafbaar zijn gesteld in het zogeheten mensenhandelartikel. Prostituees zijn er volledig overgeleverd aan allerlei criminelen en een corrupte politiemacht. Ook wanneer men alleen de klant strafbaar stelt, zoals bijvoorbeeld in het veelgeroemde Zweedse model het geval is, worden sekswerkers de dupe. Ze kunnen niet meer zelf op zoek gaan naar klanten, maar moeten gebruik maken van de diensten van bemiddelaars. Mannen die toch naar een prostituee gaan, lopen een groot risico. Zij laten niet na dit de prostituee te vertellen, om af te dwingen dat zij haar prijzen verlaagt en aan al hun luimen toegeeft.

De verantwoordelijkheid van de klant

¹ De term ‘normaal’ die in verband met de legalisering wordt gebruikt, heeft betrekking op het streven van de overheid de prostitutiebranche ertoe te bewegen zich aan de normen van de bestaande wet- en regelgeving te conformeren. Het is dus een misvatting te denken dat het erom te doen is te bereiken dat prostitutie als ‘gewoon’ werk wordt gezien.

² *Rechte van prostituees*, De Rode Draad, 2006. Het rapport is te vinden op onze website: www.rodedraad.nl.

Tegenwoordig gaan er stemmen op om een afgezwakte vorm van het Zweedse model in Nederland in te voeren door de klant van de illegale en gedwongen prostituee strafbaar te stellen. Maar wat bedoelt men precies met 'illegaal'? Een illegaal bordeel? Hoe weten klanten of een bordeel een vergunning heeft? Bovendien stelde minister Donner volkomen terecht dat niet alle gemeenten een vergunningenstelsel hebben. Dan kan men moeilijk een bordeelbezoeker in die gemeente gaan beboeten. Of wil men klanten straffen die prostituees bezoeken die niet de juiste papieren hebben? Moeten zij dan om een paspoort vragen? Maar prostituees zitten er niet op te wachten hun identiteit aan klanten prijs te geven. Ze loopt dan ook nog eens de kans met naam en toenaam op de gewraakte website hookers.nl te worden vermeld. Bovendien is het al moeilijk voor een geofend oog om een echt van een vals of gestolen paspoort te onderscheiden, laat staan dat een klant dat feilloos kan.

De meeste klanten willen geen gebruik maken van de diensten van een vrouw die tot prostitutie wordt gedwongen. Ze willen immers plezier met een vrouw beleven. We hebben bij De Rode Draad herhaaldelijk gemerkt dat een klant - wanneer een vrouw hem vertelt dat ze slachtoffer is van mensenhandel - haar probeert te helpen. Daarom hebben we ook meegedaan aan het project van Meld Misdaad Anoniem om klanten te stimuleren mensenhandel te melden. Een klant was zo geschrokken van het verhaal van een vrouw dat hij haar bij ons op de burelen heeft afgeleverd. Zij kon zo via de Stichting Tegen Vrouwenhandel op een veilig adres worden ondergebracht. Wij horen van slachtoffers van mensenhandel dat de klant vaak het enige contact met de buitenwereld is. Klanten kunnen echter niet altijd zien of een vrouw al of niet onder dwang werkt. Een verhandelde vrouw kan heel enthousiast overkomen, omdat ze zo hoopt meer te verdienen voor het afbetalen van haar 'schulden'.

Niet iedere klant betreedt echter de bordelen als een ware ridder zonder vrees of blaam. Mevrouw Schaapman stelt terecht dat er op de genoemde website hookers.nl vaak weinig verheffende teksten te vinden zijn. Wij hebben daar wel eens een open brief over geschreven die ons niet door alle bezoekers van hookers.nl in dank is afgenomen. Wij krijgen veel klachten binnen van prostituees die zich door de site in hun privacy voelen aangetast. Indien gewenst ondersteunen we hen bij het deponeren van hun klacht bij het College Persoonsbescherming. En ja, er zijn klanten die zich misdragen. Maar daar is al wetgeving voor. Een prostituee kan een klant aanklagen wegens verkrachting en/of mishandeling.

De dwang van Omstandigheden

Mevrouw Schaapman en de Teldersstichting beroepen zich op allerlei niet met name vermelde onderzoeken die aantonen dat er in Nederland veel misstanden in de prostitutie heersen. Zij lijken misstanden in de prostitutie vervolgens synoniem te stellen aan dwang. Schaapman strooit in haar geruchtmakende notitie *Het onzichtbare zichtbaar gemaakt* met allerlei cijfers. Ik citeer: 'De Stichting tegen Vrouwenhandel (STV), (...), heeft in 2004 meer aanmeldingen verwerkt dan het jaar ervoor. In 2004 zijn er 405 aanmeldingen geregistreerd. In 2003 betrof het 257 meldingen. Dit is een stijging van 158%! De rekenfout van mevrouw Schaapman is evident. Een stijging van 158 procent zou een toename van 406 slachtoffers inhouden en niet 148. Niettemin nemen respectabele instituten zoals de Teldersstichting 'cijfers' over van 'onderzoeken', zonder de cijfers en de onderzoeken na te trekken.

Belangrijker is Schaapmans analyse van de situatie. Een citaat: 'Op basis van onderzoek concludeer ik dat de meerderheid van de prostituees in de praktijk nog altijd door omstandigheden gedwongen wordt dit werk te doen.' Wij bij De Rode Draad bekommeren ons vooral om dwang die door *derden* wordt uitgeoefend, door mensen dus, en niet door

Omstandigheden, zoals Schaapman veronderstelt. Ook de Teldersstichting heeft terecht kritiek op het concept 'dwang door Omstandigheden'. Haar argument dat dit in het goed geregelde Nederland niet aan de orde is, is niet alleen naïef maar ook niet ter zake. Het grootste deel van de Nederlandse beroepsbevolking werkt onder dwang door Omstandigheden. Ook de caissière bij een grote supermarktketen zal zeggen dat ze werkt omdat ze geld nodig heeft.

Illegale prostitutie

Terecht veronderstelt men dat prostituees die niet over de juiste papieren beschikken in een situatie van afhankelijkheid terechtkomen. Maar hoeveel vrouwen zijn dat? De Teldersstichting drukt zich aldus uit. "Uit onderzoek blijkt dat een groot deel van de illegale vrouwen die na 2000 uit de 'zichtbare' prostitutie verdween, in dergelijke schaduwcircuits is terechtgekomen." Wat bedoelt men met 'illegale vrouwen' en 'schaduwcircuits'? De meerderjarige legale vrouw die het zat is meer dan de helft van haar verdiensten aan de exploitant van de legale seksclub te geven en via internet klanten werft? Of de zeer zichtbare illegale prostitutie in animeerbars en Turkse horeca, waarvan wij vermoeden dat het om mensenhandel gaat? Of die enkele junk die op straat de 'lokhoeren' van de politie vóór is?

Wij lezen nog wel eens onderzoeken over illegale prostitutie. Alle onderzoekers van het illegale circuit concluderen dat ze de omvang van de onzichtbare illegale prostitutie niet kennen. Niettemin beweert het Verwey-Jonker Instituut dat in Rotterdam de omvang van de illegale prostitutie die van de legale prostitutie overtreft. Diebewering is uit de lucht gegrepen. Nergens komen wij in hetrapport van het instituut de methode van berekening tegen. De zichtbare illegale prostitutiebedrijven die de onderzoekers hebben bezocht, kennen wij ook. Zij beweren echter op grond van een enkel bezoek dat daar gemiddeld twaalf vrouwen per bar werken. Wij constateren op grond van regelmatig bezoek dat er gemiddeld zes vrouwen per bar werken. Maakt dat wat uit? Nee, want iedere vrouw die in een situatie van 273f Wetboek van Strafrecht werkt, is er een teveel. Het zou echter fijn zijn geweest als de onderzoekers hun feiten beter hadden gecontroleerd.

De politiekbekommert zich vooral om de onzichtbare illegale prostitutie die zich achter 06-nummers verschuilt. Hoewel ook wij de omvang daarvan niet kennen, weten we ook dat daar wantoestanden heersen. Ook worden klanten op suspecte adressen vaak beroofd door pooiers. De 06-prostitutie is moeilijk aan te pakken. Het enige wat ertegen te doen valt, klanten afschrikken met verhalen over berovingen, gebeurt niet.

Illegaal vanuit het oogpunt van prostituees

Nogmaals stellen wij de vraag: Wat bedoelt u met illegale prostitutie? Ons valt het op dat men zelden arbeidsrechtdeskundigen inhuurt om onderzoek te doen naar prostitutie. Het is tenslotte een beroep. Wanneer er wel arbeidsrechtdeskundigen aan het onderzoeken slaan, krijgen wij een totaal ander beeld van de zogenaamde 'legale' prostitutie. Zo heeft prof. K.Boonstra c.s. in haar *Arbeidsrecht voor Prostituees* onomstotelijk aangetoond dat de arbeidsrechten van prostituees op grote schaal worden geschonden. Met andere woorden, de legale prostitutie is een groot illegaal circuit waarbinnen het Burgerlijk Wetboek grootschalig wordt genegeerd. Is het dan vreemd dat veel meiden liever illegaal via internet werken, zodat ze niet de helft van hun verdiensten hoeven af te geven? Het gaat ons ook te ver om 'thuiswerk' en escort via 06-nummers meteen globalisering te noemen, zoals de Teldersstichting doet. Mobiliteit is onderdeel van globalisering maar niet iedere mobiliteit valt onder de noemer globalisering te brengen.

Wetten

Wij vinden niet dat er nieuwe wetten moeten komen. Wij willen juist dat bestaande wetten eens een keer worden toegepast. Het heeft geen zin wetten te ontwerpen, omdat de bestaande wetten niet worden toegepast. Een nieuwe anti-pooierwet heeft geen enkele zin. Loverboys, in onze ogen een eufemisme voor 'mensenhandelaren', zijn al strafbaar krachtens 273f. Wanneer de politie een inval doet in een illegaal bordeel, waarvan klanten kunnen weten dat vrouwen er misbruikt worden, kan zijde klanten ook meenemen. En als een prostituee door een klant gedwongen is tot seks die ze niet wil, waarom wordt ze dan niet in de gelegenheid gesteld om hem aan te klagen en schadevergoeding te eisen?

Ons rapport *Rechten van Prostituees* bevat een bloemlezing van wetten die consequent geschonden worden. Het gaat dan om:

- Arbeidswetgeving
- De Wet op de aanstellingskeuringen
- De Wet op de medische behandeling
- Alle wetgeving inzake seksuele intimidatie op de werkvloer
- De Wet Arbeid Vreemdelingen. Prostituees uit de nieuwe EU landen mogen bijvoorbeeld niet in loondienst werken. Maar verreweg de meeste vrouwen zijn alleen maar op papier zelfstandig ondernemster.
- En ten aanzien van de hookers.nl: de privacy-wetgeving.

Informatie en emancipatie

Waarom komen prostituees niet in opstand tegen zoveel rechteloosheid? Veel van hen weten dat hun rechten geschonden worden. En de vele nieuwkomers kunnen permanent bij De Rode Draad terecht voor informatie. Die informatie brengen we nog naar ze toe ook. Maar wat doen de vrouwen ermee? Ze gaan niet naar de vakbond. Ze durven niet te klagen, want ze zijn bang dat zichzelf of hun collega's daardoor hun werk kwijtraken. De machtsverhoudingen in de prostitutie zijn nog altijd erg scheef. Overheden en instanties mogen *daaraan* veel meer aandacht gaan besteden, en met vereende krachten zorgen dat alle wetgeving nu eindelijk eens wordt nageleefd. Tot slot: ondersteun sekswerkers bij het opkomen voor hun rechten.

Zie ook: www.rodedraad.nl.

Sietske Altink is beleidsmedewerker bij De Rode Draad, belangenvereniging voor prostituees.